

A quam mundat Saluator lauacro aquæ in verbo, vt
eam sibi exhibeat gloriosam, non habentem macu-
lam, aut rugam, aut aliquid eiusmodi. Tunc utiq[ue] cu[m]
perficietur in re, ubi nunc pficiendo ambulat in spe.
Nam quomodo est nunc non habens maculam, aut
rugam, aut aliquid eiusmodi, quæ vel in omnibus
ad eam pertinentibus hominibus, qui iam ratione
mentis vtuntur, & voluntatis arbitrio, mortalisc[us] car-
nis sarcinam portat, vel certe quod etiam ipsos con-
tentiosos necesse est fateri, in multis suis membris
veraciter dicit: Dimitte nobis debita nostra? Cum
itaq[ue] proficientes in quibus mortalibus habitat dum
de die in diem renouantur, magis magisq[ue] iustificet,
exaudiat orantes, mundet confitentes, vt exhibeat
sibi templum immaculatum in æternum, merito di-
citur non habitare in eis qui cognoscetes deum, non
sicut deum glorificauerunt, vel gratias egerunt. Cos-
lendo enim & seruando creaturæ potius quam crea-
tori, non vnius veri dei templum se esse voluerunt.
Atq[ue] ita dum volunt eum habere cum multis, facili-
us effecerunt vt eum non haberet, quam vt dijs mul-
tis falsis miscerent. Et merito dicitur habitare in
eis, quos secundum propositum vocatos, iustificados
glorificandosq[ue] suscepit, etiam antequam incorpo-
ream quæ vbiq[ue] tota est valeant eius nosse natus-
ram, quâtius nosci ex parte per speculū & in ænigmas-
te ab homine in hac vita cum plurimū profecerit po-
test. Sunt enim in quibus habitat multi tales, quali-
bus dicit Apostolus: Non potui vobis loqui quasi spi-
ritalibus, sed quasi carnalibus, tanquam paruulis in
Christo lac vobis potum dedi non escam. Nondum
enim poteratis, sed nec adhuc quidem potestis. His
quippe etiam illud dicit: Nescitis quia templum dei
estis, & spiritus dei habitat in vobis? Hos tales si
etiam antequam perueniant ad spiritalem mentis
ætatem, ubi non lacte alantur, sed solido cibo, dies
vitæ huius extremus inuenierit, perficiet in eis habi-
tator illorum, quicquid hic intelligentiæ minus hab-
uerunt, quoniam & ab vnitæ corporis Christi, qui
nobis via factus est, & à templi dei societate non re-
cesserunt. Vnde vt non recedant, regulam fidei pu-
sillis magnisq[ue] communem in ecclesia perseueranter
tenent, & in quod perueniunt in eo ambulāt, donec
eis deus reuelet, si quid aliter sapiunt, cogitationes
suas carnales non dogmatizant, quia non obdurant
contentiosis defensionibus immanendo, sed quodā
modo ambulando, id est, proficiendo defundant, in-
telligentiæ perspicuitatē impetrantes per fidei pie-
tatem. Quæ cum ita sint, duo ista quæ in vno fiunt
homine, nasci & renasci, ad duos homines pertinent.
Vnum ad illum primum Adam, alterum ad secun-
dum qui dicitur Christus. Sed non prius, aut Aposto-
lus, quod spiritale est, sed quod animale postea spiri-
tale. Primus homo de terra terrenus, secundus homo
de cælo cœlestis, Qualis terrenus tales & terreni, &
qualis cœlestis tales & cœlestes. Sicut portauimus
imaginem terreni, portemus & imaginem eius qui
de cælo est. Item dicit: Per vnum hominem mors, &
per vnum hominem resurrectio mortuorum. Sicut
enim in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo
omnes viuificabuntur. Omnes & omnes ideo dixit:
quia in mortem nemo nisi per illum, in vitam nemo
nisi per istum. In primo patuit quod hominis arbi-
trium valeret ad mortem, in secundo autē quod dei
adiutorium valeret ad vitam. Deniq[ue] primus homo
non nisi homo, secundus vero deus & homo. Peccati
enim factum est relicto deo, iustitia non fit sine deo:
ac per hoc nec mereremur nisi per carnalem propa-
ginem de membris illius veniremus, nec viuere-
mus nisi per spiritalem conexiōem membra huius esse-
mus. Ideo nobis opus fuit nasci & renasci, Illi autem
propter nos tantummodo nasci. Nos enim à peccato

ad iustitiam renascendo transimus, Ille autem à nul-
lo peccato ad iustitiam transitum fecit, sed in eo quod
baptizatus est, nostræ regenerationis sacramētum,
sua humilitate altius cōmendauit. Vterem tamen
hominem nostrum passione, nouum autem resurre-
ctione significans. Inobedientia namq[ue] concupiscen-
tiæ quæ habitat in carne mortali, qua fit vt eadem
membra etiam præter voluntatis moueantur arbi-
trium, ad eum modum redigitur iustitia coniugali,
vt licite copulatis parentibus generentur, quibus sit
necessarium regenerari. Non tamen per huiusmodi
conuenientiam maris & foeminæ venire voluit car-
nem suam Christus, sed de virgine nihil tale in eius
conceptu concupiscente, similitudinem carnis pec-
cati sumpsit ille pro nobis, qua caro peccati munda-
retur in nobis. Sicut enim per vnius delictum, ait
Apostolus, in omnes homines ad cōdēnationē, ita
per vnius iustificationē in omnes homines ad iustifi-
cationē vitæ. Nemo enim nascitur nisi operante con-
cupiscentia carnali, quæ tracta est ex primo homi-
ne qui est Adam: & nemo renascitur nisi operatē gra-
tia spiritali, quæ data est per secundum hominem qui
est Christus. Quapropter si ad illum nascendo perti-
nemus, ad hunc renascēdo, nec renasci quisquam pos-
test antequam natus sit, profecto ille singulariter na-
tus est, cui renasci non opus fuit: quia non ex peccato
in quo nunquam fuit, transitum fecit, neq[ue] in iniqui-
tate conceptus est, aut cum in delictis mater eius in
vtero aluit: quia spiritus sanctus superuenit in eam,
& virtus altissimi obumbravit eam: vnde quod natū
est ex ea sanctum vocatur filius dei. Nuptiarum enī
bonum non extinguit, sed modificat inobedientium
membrorum malum, vt limitata quodammodo con-
cupiscentia carnalis, fiat saltem pudicitia coniuga-
lis. Virgo autem Maria cui dictum est: Et virtus al-
tissimi obumbrabit tibi, in sanctam concipiēdo
prolem, sub tali vmbraculo nullo ardore concupis-
centiæ huius æstuaui. Hoc ergo excepto lapide
angulari, non video quomodo ædificentur homines
in domum dei ad habendum in se inhabitantem de-
um, nisi cum fuerint renati, quod non possunt esse
antequam nati. Quamlibet itaq[ue] sententiam de præ-
gnantibus, immo de hominibus habeamus adhuc
intra materna viscera constitutos, vtrum existime-
mus eos nec ne donari posse aliquo sanctificationis
modo: Vel propter Ioannem, qui nondum in hanc
æditus lucem, tamen exultant in gaudio, quod utiq[ue]
nisi operatione spiritus sancti fieri potuisse quis cre-
dat? Vel propter Hieremiam cui dominus dicit: Hiere.
Priusquam exires de vultu, sanctificam te: Tamen
illa sanctificatio qua efficiamur, & singuli templa
dei, & in vnum omnes templum dei, non est nisi re-
natorum, quod nisi nati homines esse non possunt.
Nullus autem vitam in qua natus est bene finiet,
nisi renatus antequam finiat. Quod si quisquam
dicit iam esse natum hominem, etiam cum adhuc
est in vtero matris, testimoniumq[ue] adhibet ex Euā-
gelio, quia dictum est ad Ioseph de prægnante vir-
gine domini matre: Quod enim in ea natum est,
de spiritus sancto est. Nunquid nam huic natiuitas
ti accedit secunda natiuitas? Alioquin non erit iam
secunda, sed tertia. Dominus autem cum hinc lo-
queretur: Nisi quis, inquit, renatus fuerit denuo, eam
scilicet computans primam natiuitatem, quæ fit
matre pariente, non concipiente atq[ue] prægnante, quæ
fit ex ea, non quæ fit in ea. Neq[ue] enim renatum dicit
mus hominem quem mater peperit, tanq[ua]m iterum na-
tus sit, qui iam semel natus fuerat in vtero. Sed illa
natiuitate non computata quæ grauidam facit, na-
tus dicitur homo partu, vt possit renasci ex aqua &
spiritu. Secundum quam ex matre natiuitatem,
etiam ipse dominus in Bethleem Iudæ dicitur natus.
Si igitur

Rom. 5.

4. sen. dif.
6. cillud.

Lucæ. 1.

Hiere. 1.

Nat. pro
concept.

Ioan. 3.

Matth. 1.